

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

22 Aralık 2025 – Sayı 88

Bu hizmet size 2blackdot ve Tema Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

Jeopolitik Çerçeve

Doğu Akdeniz, son on yılda keşfedilen doğal gaz rezervleriyle birlikte yalnızca bir enerji havzası değil; **küresel güç mücadelesinin yeni cephelerinden biri** haline gelmiştir. İsrail, Mısır ve GKRY merkezli enerji iş birlikleri; Yunanistan, Fransa ve BAE gibi aktörlerin askerî ve diplomatik hamleleriyle birleşerek **Türkiye’yi dışlayan bir bölgesel düzen** oluşturmaktadır.

Enerji Jeopolitiği ve Doğal Gaz

- İsrail (Leviathan–Tamar), Mısır (Zohr) ve GKRY (Afrodit) sahaları bölgenin ana enerji eksenini oluşturuyor.
- İsrail–Mısır arasında 2025’te imzalanan 35 milyar dolarlık, 130 milyar m³’lük doğal gaz anlaşması**, Doğu Akdeniz gazının artık **ABD destekli stratejik bir araç** haline geldiğini göstermektedir.
- Buna karşın, Doğu Akdeniz gazının **küresel arz içinde sınırlı paya sahip olduğu**, ekonomik rasyonalitenin ise **en uygun güzergâh olarak Türkiye’yi işaret ettiği** açıktır.

Doğu Akdeniz Gaz Forumu (DAGF) ve Dışlanma

- DAGF; İsrail, Mısır, Yunanistan, GKRY ve İtalya ekseninde kurumsallaşmış, **Türkiye ve KKTC bilinçli biçimde dışarıda bırakılmıştır**.
- EastMed Boru Hattı projesi ABD ve AB desteğini kaybederek fiilen rafa kalkmış; ancak **Yunanistan–İsrail–GKRY arasındaki siyasi ve askerî yakınlaşmayı hızlandırmıştır**.
- Elektrik enterkonnektörleri gibi alternatif projeler de **yüksek maliyet ve Türkiye’nin deniz yetki itirazları** nedeniyle belirsizliğini korumaktadır.

Askerî Dengeler ve Silahlanma Yarışı

- Yunanistan; Rafale, F-35, yeni firkateynler ve Ege adalarının silahlandırılmasıyla **Türkiye’ye karşı caydırıcılık inşa etmektedir**.
- İsrail, GKRY ve Yunanistan arasında **“yerel NATO” benzeri üçlü askerî iş birliği** gündemdedir.
- Fransa ve BAE’nin bölgeye artan askerî ve ekonomik angajmanı, Doğu Akdeniz’i **çok aktörlü bir cepheleşme alanına** dönüştürmüştür.
- Türkiye ise **Mavi Vatan doktrini**, donanma modernizasyonu ve TCG Anadolu gibi projelerle **sahadaki varlığını güçlendirmektedir**.

ABD ve NATO Boyutu

- ABD, GKRY’ye silah ambargosunu kaldırmış; Yunanistan’daki üslerini (özellikle Dedeoğlu) genişleterek **Türkiye aleyhine yeni bir denge kurmuştur**.
- NATO içinde Türkiye’nin müttefikleri tarafından “tehdit” olarak görülmesi, **ittifakın iç çelişkisini derinleştirmekte** ve alt-blokların önünü açmaktadır.

Stratejik Değerlendirme ve Türkiye Açısından Sonuç

Doğu Akdeniz’de yaşananlar, klasik bir enerji rekabetinden ziyade **büyük güçlerin nüfuz alanı oluşturma (“parselizasyon”) sürecidir**. Mevcut tablo, bölgenin Batı ekseninde şekillenme riskini artırırken, **NATO üyesi Türkiye’nin bu düzenin dışında tutulması ciddi bir stratejik anomalidir**.

Türkiye için temel yol haritası:

- Enerji denkleminde **ekonomik rasyonaliteyi (Türkiye üzerinden taşımacılık)** yeniden gündeme getirmek,
- Ege ve Akdeniz’de **caydırıcı askerî kapasiteyi korurken**, kontrollü diplomasi kanallarını açık tutmak,
- KKTC’nin **eşit aktör olarak masaya oturmadığı hiçbir düzenin sürdürülebilir olmayacağını** vurgulamak.

Sonuç

Doğu Akdeniz, bugün **jeoekonomi ile jeostratejinin iç içe geçtiği bir satranç tahtasıdır**. Türkiye doğru dengeyi kurabildiği takdirde; mevcut riskleri **stratejik fırsata dönüştürebilir**, Türkiye’siz bir bölgesel düzenin kurulmasını **zorlaştırabilir** ve Akdeniz’in ortak refaha hizmet eden bir havza olmasına liderlik edebilir.

DOĞU AKDENİZ'DE KÜRESEL PARSELİZASYON ÇABALARI ve TÜRKİYE'NİN GÜVENLİĞİ**Giriş**

Doğu Akdeniz, son on yılda keşfedilen büyük doğal gaz rezervleriyle birlikte jeopolitik önemi hızla artan bir bölge haline gelmiştir. 2009'dan itibaren İsrail (Tamar ve Leviathan), Kıbrıs (Afrodit) ve Mısır (Zohr) açıklarında ardı ardına bulunan doğal gaz sahaları, bölge ülkelerini enerji alanında iş birliği arayışına yönlendirirken aynı zamanda yeni uzlaşmazlık alanlarıyla beraber diplomatik saflaşmaları daha da belirgin hale getirmiştir. Özellikle Kasım 2019'da Türkiye ile Libya'nın Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) arasında imzaladığı deniz yetki alanları mutabakatı, Doğu Akdeniz'de dengeleri değiştiren bir dönüm noktası olmuştur.

2019 sonrasında Doğu Akdeniz'de bir yanda Türkiye ve Libya UMH'si, diğer yanda Yunanistan, GKRY, İsrail, Mısır ve destekçileri arasında enerji kaynakları ve deniz yetki alanları eksenli bir rekabet ortamı oluşmuştur. Bu dönemde İsrail-Yunanistan-GKRY üçlü iş birliği derinleşmiş, Mısır ev sahipliğinde Doğu Akdeniz Gaz Forumu kurulmuş (Türkiye dışarıda bırakılarak), Fransa ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) gibi aktörler de bölgedeki dengeye askerî ve ekonomik hamlelerle katılmıştır. Diğer taraftan, Türkiye "Mavi Vatan" doktrini çerçevesinde deniz haklarını savunmaya yönelik adımlarını sıklaştırmış hem kendi kıyı yetki alanlarında hem de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) hak iddia ettiği sularda sondaj ve devriye faaliyetleri yürütmüştür.

Başlıca doğal gaz projeleri ve enerji iş birlikleri, bölgesel askerî ittifaklar ve silahlanma yarışı ile uluslararası deniz hukuku ve diplomasi çerçevesindeki anlaşmazlıklar ve Gazze krizi ve Suriye'deki gelişmelerle küresel ölçekte güç kaymalarının yaşandığı bir konjonktürde, Doğu Akdeniz'in nasıl bir "küresel parselizasyon" içinde konumlandığı ve Türkiye'nin stratejik duruşunun ne olduğu anlaşılmak zorundadır.

Doğu Akdeniz'de Enerji Jeopolitiği, Doğal Gaz Rezervleri ve Projeksiyonlar

Doğu Akdeniz'de keşfedilen doğal gaz sahaları, bölge ülkeleri için hem ekonomik kazanç hem de jeopolitik etki aracı olarak görülmektedir. İsrail'in 2009'da keşfettiği Tamar (yaklaşık 10 trilyon ft³ ~ 280 milyar m³ rezerv) ve 2010'da keşfettiği Leviathan sahası (yaklaşık 22 trilyon ft³ ~ 620 milyar m³ rezerv) bu potansiyelin merkezindedir. Leviathan sahası, Hayfa açıklarının 130 km batısında ve deniz tabanının ~1500 metre derinliğinde yer almakta olup Aralık 2019'da üretime başlamıştır. İsrail toplamda Doğu Akdeniz'de 800 milyar m³ civarında doğalgaz keşfetmiş olup (Leviathan ve Tamar başta olmak üzere), bu miktar dünya kanıtlanmış rezervlerinin sadece %0,3'üne denk gelmektedir. Kıbrıs açıklarında 2011'de bulunan Afrodit sahası (yaklaşık 130 milyar m³) henüz geliştirilme aşamasındayken, Mısır'ın 2015'te keşfettiği dev Zohr sahası (~850 milyar m³ rezerv) 2017'den itibaren üretime geçerek Mısır'ı tekrar net ihracatçı konumuna taşımıştır. Ayrıca Filistin yönetiminin Gazze Marine sahası (~30 milyar m³) geliştirme planları da bölgedeki siyasi koşullara bağlı olarak gündemde kalmaktadır.

Bununla birlikte, Doğu Akdeniz'in toplam gaz potansiyelinin küresel gaz piyasasında sınırlı bir paya sahip olduğu not edilmelidir. Örneğin, Avrupa Birliği ülkelerinin yıllık doğal gaz tüketimi 500+ milyar m³ düzeyindeyken, Rusya bunun ~200 milyar m³'ünü (yaklaşık %40) tek başına sağlamaktaydı. Buna karşın İsrail'in Leviathan üzerinden ihraç ettiği gaz yılda ~10 milyar m³ civarındadır; Tamar'daki üretimin büyük bölümü ise ülke iç tüketimine gitmektedir. Dolayısıyla Doğu Akdeniz gazı, Rusya veya Katar gibi dev tedarikçilerle kıyaslandığında hacimce küçük kalsa da bölge ülkelerinin kendi enerji güvenlikleri ve bölgesel pazarlardaki payları açısından kritik görülmektedir. Özellikle Mısır, iç tüketimini karşılamak ve LNG ihracatını artırmak için İsrail gazına önem vermektedir. Nitekim 2019'da İsrail ve Mısır arasında 60 milyar m³'lük bir gaz tedarik anlaşması imzalanmış ve Leviathan 2020'de üretime geçer geçmez Mısır'a ihracat başlamıştır. 2022 itibarıyla İsrail gazı, Mısır'ın tüketiminin %15-20'sini karşılar hale gelmiştir.

2025 yılı sonunda İsrail ve Mısır, bu iş birliğini çok daha ileri taşıyan tarihi bir anlaşmaya imza atmıştır. Aralık 2025'te onaylanan anlaşmaya göre İsrail, Leviathan sahasından 2026-2040 arasında Mısır'a toplam 130 milyar m³ doğalgaz ihraç edecektir. Değeri 112 milyar dolarlık (~35 milyar \$) olarak açıklanan bu anlaşma, İsrail tarihinin "en büyük doğal gaz ihracat anlaşması" kabul edilmektedir. Netanyahu hükümeti, 35 milyar dolarlık gaz satışından 18 milyar dolar civarında bir gelirin doğrudan devlet hazinesine aktarılmasını beklemekte ve bunun eğitim, sağlık, altyapı gibi alanlara kaynak sağlayacağını belirtmektedir. Ayrıca anlaşmanın Leviathan sahasında yeni yatırım ve kapasite artışının önünü açacağı, böylece 2064'e kadar İsrail'in iç pazarına gaz arzının da güvence altına alınacağı vurgulanmıştır. Bu kapsamlı gaz anlaşmasının ardında Amerikan diplomatik çabalarının bulunduğu da basına yansımıştır. Nitekim ABD yönetiminin, İsrail Enerji Bakanı Eli Cohen'i aylarca çekincelerinden vazgeçirip fiyat ve arz güvenliği garantileri almaya ikna ettiği; hatta Ekim 2025'te Cohen'in anlaşmayı imzalamayı reddetmesi üzerine ABD Enerji Bakanı'nın İsrail ziyaretini iptal ederek baskı kurduğu bilinmektedir. ABD'nin motivasyonu, İsrail ile Mısır'ı ortak ekonomik çıkarlarda buluşturarak soğuyan ilişkilerini onarmak ve bölge istikrarına sözde katkı sağlamak olarak açıklanmıştır. Gerçekten de 7 Ekim 2023 Hamas saldırısı ve sonrasında Gazze savaşı nedeniyle gerilen İsrail-Mısır ilişkilerinin, bu gaz iş birliği sayesinde tekrar ivme kazanması umulmaktadır.

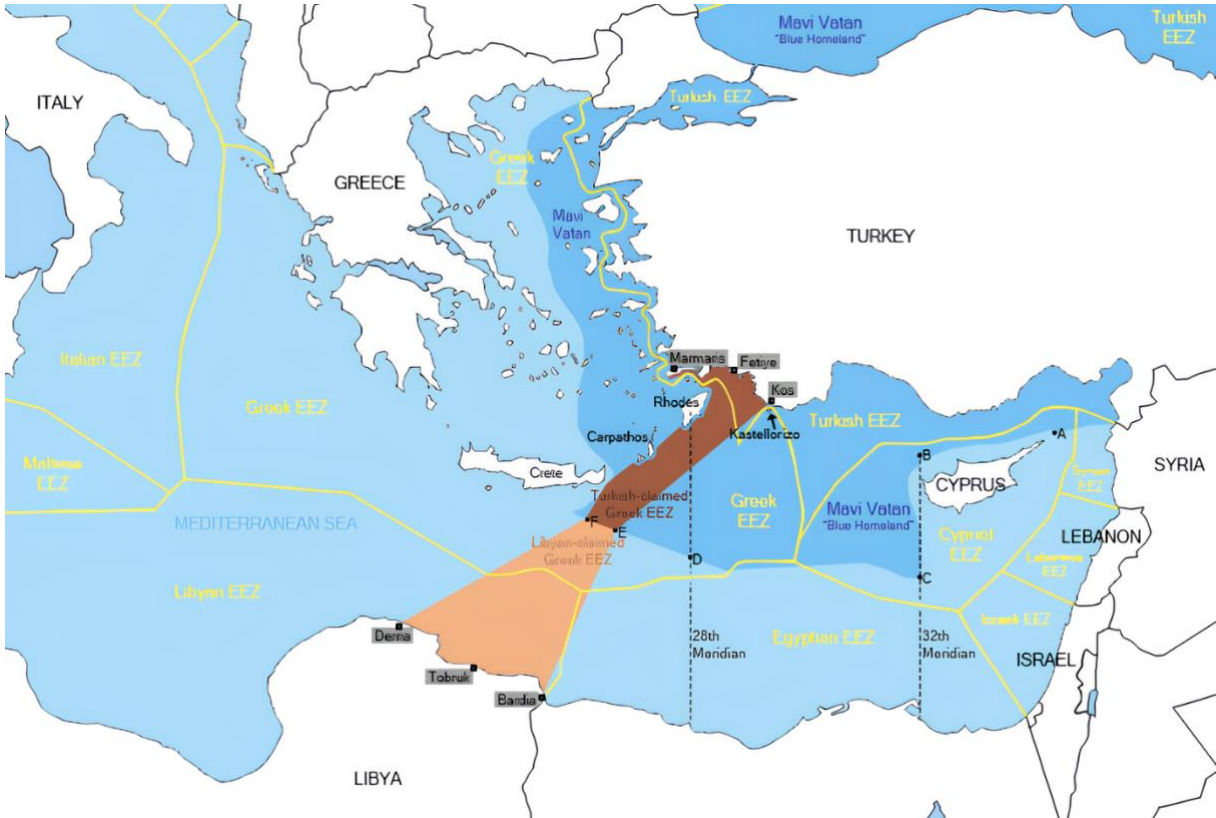

<https://21yyte.org/yunanistan/dogu-akdeniz-de-turk-kita-sahaneligi-ve-munhasir-ekonomik-bolgesi-derhal-ilan-edilmelidir/26027>

Şekil 1: Doğu Akdeniz’de Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ihtilafları haritası.

Doğu Akdeniz Gaz Forumu ve Bölgesel İş birlikleri

Bölge ülkeleri arasındaki enerji iş birliği çabalarının kurumsallaştığı en önemli yapı, **Doğu Akdeniz Gaz Forumu (DAGF)** olmuştur. Ocak 2019’da Kahire’de resmen ilan edilen Forum, Mısır, İsrail, Yunanistan, GKRY, İtalya, Ürdün ve Filistin Yönetimi’ni bir araya getirmiş; böylece Arap ülkelerinin ilk kez İsrail ile aynı ittifak yapısında yer aldığı dikkat çekmiştir. ABD, AB ve Fransa gibi aktörler de sonradan gözlemci statüsüyle DAGF bünyesine katılmıştır. Forum’un amacı, üye ülkelerin ortak vizyonla bölgesel bir gaz piyasası oluşturması, arz-talep güvenliğinin sağlanması ve altyapı yatırımlarının koordinasyonu olarak açıklanmıştır. Ancak bu yapı, kuruluşundan itibaren Türkiye’yi dışarıda bırakan bir bölgesel statükoyu da yansıtmaktadır. Nitekim 2010’larda keşfedilen gazın başlangıçta kapsayıcı bir iş birliği yaratacağı umut edilirken, DAGF mevcut siyasi ayrışmaları aynen yansıtan bir ittifak şeklinde gelişmiştir. Türkiye ve KKTC, DAGF üyeleri tarafından davet edilmediği gibi; Forum bünyesinde alınan kararlar Ankara tarafından bölgesel dışlanma girişimi olarak değerlendirilmiştir.

<https://mavivatan.net/dogu-akdeniz-gaz-forumu-ve-turkiyenin-durumu/>

Bölge Ülkelerinin Deklare Ettikleri Münhasır Ekonomik Bölgeleri

Öte yandan, DAGF üyeleri kendi aralarında doğalgazın Avrupa pazarlarına taşınması için çeşitli projeleri gündeme almıştır. **EastMed Boru Hattı Projesi**, İsrail ve Kıbrıs gazını GKRY ve Girit üzerinden Yunanistan anakarasına, oradan da İtalya'ya ulaştırmayı hedefleyen iddialı bir projeydi. Yunanistan, GKRY ve İsrail hükümetleri Ocak 2020'de Atina'da EastMed projesine dair hükümetler arası bir anlaşma imzalayarak siyasi desteği vurguladılar. Ancak ~1900 km uzunluğunda denizaltından geçecek bu boru hattının **teknik ve ekonomik fizibilitesi** yıllardır sorgulanmaktaydı. Ocak 2022'de ABD'nin projeye desteğini çektiğini açıklaması, EastMed'in geleceğini büyük ölçüde sona erdirdi. Washington yönetimi, hem projenin yüksek maliyet ve derin deniz koşulları nedeniyle "pipedream" (bir fantezi) olduğunu, hem de Avrupa'nın fosil yakıt yatırımlarından çekilmeye başladığını gerekçe gösterdi. Nitekim AB de iklim politikaları çerçevesinde bu projeyi öncelik listesinden çıkarmıştı. EastMed için bir diğer engel ise, Türkiye'nin kendi kıta sahanlığı sınırlarının Girit'in güneyine uzandığını belirterek boru hattının geçeceği güzergâha itiraz edebilecek olmasıydı. Türkiye'nin 2019 Libya mutabakatıyla çizdiği hat, olası EastMed rotasıyla çakışmakta ve bu durum hukuki anlaşmazlık potansiyeli taşımaktaydı. Sonuç olarak, ABD-AB desteğinin çekilmesi "pahalı ve riskli" bu projeyi fiilen rafa kaldırmıştır.

<https://mavivatan.net/dogu-akdeniz-gaz-forumu-ve-turkiyenin-durumu/>

Her ne kadar EastMed boru hattı ekonomik olarak askıya alınsa da, projenin diplomatik bir çıktısı olmuştur: Yunanistan-GKRY-İsrail üçlüsünün siyasi ve askerî yakınlaşmasını hızlandırmak. 2010'ların başında İsrail ile Türkiye arasının bozulması ve aynı dönemde Yunanistan ile İsrail'in yakınlaşması, Doğu Akdeniz'de yeni bir stratejik eksenin temelini attı. Atina, Lefkoşa ve Tel Aviv yönetimleri 2016'dan bu yana düzenli üçlü zirveler yapmakta; enerji, güvenlik ve teknoloji alanlarında iş birliği anlaşmaları imzalamaktadır. ABD de bu üçlü formata zaman zaman dâhil olarak "3+1" adı altında dördümlü toplantılar düzenlemiştir (örneğin 2019'da Dışişleri Bakanı düzeyinde). Bu mekanizmalar, Türkiye'nin dahil olmadığı bir Doğu Akdeniz düzenine doğru kurumsallaşma çabası olarak değerlendirilebilir. EastMed projesinin somutlaşmaması muhataplarını yakınlaştırmış ancak bu yakınlaşma Ankara'yı iş birliğine çekmekten ziyade taraflar arasında kalıcı bir güven tesis edilememesine özellikle Ekim 2023'te patlak veren Gazze savaşı sonrasında enerji diyalogunun da belirsiz bir geleceğe ertelenmesine neden olmuştur.

Bölgedeki bir diğer alternatif proje, **elektrik enterkonnektör hatları** kurulmasıdır. İsrail-GKRY-Yunanistan arasında denizaltından elektrik kablosu döşeyerek karşılıklı enerji transferi sağlama fikri (EuroAsia Interconnector) gündeme gelmiş; benzer şekilde Mısır-GKRY-Yunanistan hattı (EuroAfrica Interconnector) önerilmiştir. Ancak 1000+ km mesafeli bu hatlar da yüksek maliyetli olup her iki güzergahta Türkiye'nin deniz yetki iddiaları nedeniyle yasal itirazlar var.

<https://www.offshore-energy.biz/euroasia-interconnector-launches-e1-7b-cabling-call/>

Son olarak, **Türkiye'nin enerji stratejisi** bağlamında Doğu Akdeniz gaz denkleminde bakıldığında, Ankara'nın hem **kaynak ülkesi** hem de **transit güzergâh** olması doğal bir zorunluluk. Türkiye, kendi kıta sahanlığında (özellikle Antalya açıklarında) muhtemel gaz rezervleri için arayışlarını sürdürmüş; 2018-2020 arasında Fatih, Yavuz ve Oruç Reis gemileriyle Kıbrıs çevresinde ve Doğu Akdeniz'de sondaj/sismik çalışmalar yapmıştır. Türkiye'nin uzun vadeli vizyonu, Doğu Akdeniz gazının Türkiye üzerinden Avrupa pazarlarına ulaştırılmasıdır. Coğrafi olarak en kısa ve ekonomik hat Türkiye topraklarından geçeceğinden, Doğu Akdeniz gazı için tek makul boru hattı rotası Türkiye'dir. Dolayısıyla Türkiye şu an için kendi çıkarlarını, **dışlanmış olsa da** korumaya çalışmaktadır. KKTC'nin hak iddia ettiği alanlarda GKRY'nin tek yanlı ruhsat vermesine karşı 2018'de Türk donanması İtalyan ENI firmasını durdurmuştur. Libya ile yaptığı anlaşmayla Yunanistan'ı dengeleme ve uluslararası platformlarda "kaynakların adil paylaşımı" çağrıları bu stratejinin parçaları olarak ön plana çıkmıştır.

Özetle, enerji boyutunda Doğu Akdeniz'de **iki farklı blok** oluşmuştur: DAGF çatısı altındaki İsrail-Mısır-GKRY-Yunanistan-İtalya eksenini ve bunun dışında kalan Türkiye (ve fiilen KKTC, Libya UMH, Lübnan, Suriye gibi ya anlaşmazlık ya da istikrarsızlık nedeniyle tam katılım gösteremeyen aktörler). İlk blok, gazı birlikte geliştirme ve Avrupa'ya satma hedefinde ilerlerken; Türkiye kendi haklarını koruma ve oyun kurucu rol alma gayretindedir. 2022'de patlak veren Ukrayna savaşı, Avrupa'nın Rus gazından hızlı çıkışı arayışı sebebiyle Doğu Akdeniz gazının önemini artırsa da pratikte kısıtlar ve çıkar çatışmaları hala çözülmüş değildir. Türkiye açısından bakıldığında, Doğu Akdeniz gazı konusunda kapsamlı bir bölgesel uzlaşa ancak KKTC'nin denk bir biçimde masada oturmasıyla mümkün olabilir. Aksi halde, bölge enerji iş birliklerinin Türkiye'siz ve Türkiye'ye rağmen ilerlemesi mümkün değildir.

Bölgesel Güvenlik ve Silahlanma Dengeleri Türkiye-Libya Mutabakatı Sonrası Jeopolitik Saflaşmalar

2019 Türkiye-Libya deniz yetki alanları mutabakatı, Doğu Akdeniz'deki güç dengelerini sahada da etkiledi. Anlaşmanın imzalandığı Kasım 2019'da Libya iç savaşı kızışmış; General Hafter komutasındaki Libya Ulusal Ordusu (LNA) güçleri Trablus'taki UMH'yi kuşatmaya başlamıştı. Türkiye, UMH ile güvenlik iş birliği mutabakatı da imzalayarak (Kasım 2019) Akdeniz'de Türkiye lehine bir "deniz koridoru" oluşturdu. Atina hükümeti Aralık 2019'da UMH büyükelçisini sınır dışı etti ve anlaşmanın uluslararası hukuka aykırı olduğunu savundu.

TM'nin Başkan Yardımcısı Misbah Duma yalnızca birkaç gün önce "*Yunan yetkililerin, egemen bir devletin imzaladığı anlaşmaların iptaline dair tekrar eden çağrılarını şaşkınlık ve üzüntüyle izliyoruz. Akdedilen anlaşmalar uluslararası hukuk normlarına tâbi egemen kararlardır. Hiçbir ülke bize emir veremez*" diyerek Türkiye-Libya mutabakatını savunmuştur. Nitekim Ekim 2022'de Trablus'taki geçici hükümet (Başkan Dibeibe) ile Ankara arasında hidrokarbon arama konusunda ikinci bir mutabakat muhtırası imzalanmış; bu da Yunanistan ve Mısır tarafından protesto edilmiştir. Sonuç olarak Libya, Doğu Akdeniz'de **jeopolitik satrancın bir taşı** haline gelmiştir. Türkiye Doğu Akdeniz'de kendi tezlerini destekleyecek dost bir yönetimi elde tutmuştur. Buna karşılık Yunanistan, Mısır ve Fransa doğudaki Hafter güçlerine yakın durarak Libya siyasetini Türkiye'nin aleyhine çevirmeye çalışmıştır. 2020'de Yunanistan ile Mısır'ın apar topar bir deniz yetki anlaşması imzalayıp (6 Ağustos 2020) Türkiye-Libya hattını kısmen kesmesi de bu karşı hamlenin bir parçasıdır. Yunanistan'ın bölgedeki manevra alanını göstermesi açısından mühimdir.

Türkiye-Libya mutabakatı sonrasında **Doğu Akdeniz’de artan askerî hareketlilik** de dikkat çekicidir. 2020 yazında Türkiye’nin Oruç Reis sismik araştırma gemisini Meis ve Rodos güneyine göndermesi, Yunanistan’la ciddi bir deniz ihtilafına ve haftalarca süren NAVTEX restleşmelerine yol açmıştır. İki ülke donanmaları Akdeniz’in doğusunda karşı karşıya gelmiş; bir Türk ve bir Yunan firkateyni çarpışma yaşamıştır. Doğrudan sıcak çatışma son anda NATO içi mekanizmalar ve Almanya’nın arabuluculuğuyla önlenmiştir.

Bu gerilim, **NATO içinde bir fay hattı** oluştuğunu da ortaya koymuştur. Fransa açıkça Yunanistan/GKRY tarafında yer alarak Ağustos 2020’de Doğu Akdeniz’e savaş gemileri göndermiş, GKRY’de savaş uçağı konuşlandırmıştır. Birleşik Arap Emirlikleri de sürpriz biçimde Atina’ya destek vererek F-16 uçaklarını Girit’e konuşlandırıp Yunanlarla ortak tatbikat yapmıştır. Bu, Körfez-Arabistan ekseninden bir ülkenin ilk defa Türkiye’ye karşı Ege-Akdeniz denklemini etkileyen bir hamlesiydi.

Aynı dönemde İsrail de GKRY ile ortak tatbikatlar icra ederek mesaj vermiştir. Tüm bu gelişmeler, Türkiye tarafında bir “kuşatılma hissiyatı” yaratmıştır. Ankara’daki karar alıcılar, Doğu Akdeniz’de oluşan İsrail-Yunanistan-GKRY-BAE-Mısır-Fransa yaklaşmasını, Türkiye’yi çevreleme stratejisinin parçası olarak görmüştür. Yunanistan Savunma Bakanı Nikos Dendias’ın Aralık 2025’te parlamentosunda Türkiye’yi “başlıca tehdit” ilan eden ifadeleri bu algıyı pekiştirmiştir.

<https://www.olay18.com/dunya/akdeniz-de-israil-yunanistan-ve-kibris-rum-kesimi-ittifaki-39571>

Üçlü İttifaklar: “Yerel NATO” Arayışları

İsrail, Yunanistan ve GKRY arasında son yıllarda gelişen askerî iş birliği, Gazze savaşı sonrası daha da ileri götürülmektedir. Aralık 2025’te Yunan basınına yansıyan haberlere göre, **İsrail-Yunanistan-GKRY ortak hızlı müdahale gücü** kurulması fikri tartışılmaktadır. Planlanan tugay düzeyindeki bu güç, yaklaşık 2.500 askerden oluşacak; bunun 1.000’i İsrail, 1.000’i Yunan ve 500’ü Kıbrıs Rum askerlerinden teşkil edilecektir.

https://www.linkedin.com/posts/alexandros-itimoudis-063522166_greece-israel-and-cyprus-are-about-to-establish-activity-7407385679539683328-C61u/

Kuvvetin kara, hava ve deniz unsurlarını içermesi ve İsrail, Güney Kıbrıs ile Rodos-Karpathos adalarındaki tesislerden eşgüdümlü operasyon yapabilmesi öngörülmektedir. **Amaç**, bir yandan bölgedeki kritik altyapıları ve enerji tesislerini (örneğin denizaltı boru hatları, platformlar) korumak, diğer yandan Türkiye'nin artan askerî varlığına karşı caydırıcılık tesis etmektir. Önerilen ortak güç, olası hibrit tehditlere (sabotaj, terör vs.) hızlı yanıt verecek şekilde tasarlanırken; diplomatik olarak da üç ülkenin dayanışmasını sembolize edecektir. İsrail basını, bu oluşumun Tel Aviv'e "stratejik derinlik" sağlayacağını, Yunanistan ve GKRY'ye ise Türkiye'ye karşı ekstra bir caydırıcı koz vereceğini belirtmektedir.

Netanyahu, Aralık 2025'te düzenlenen üçlü liderler zirvesinde bu iş birliğini bir adım öteye taşıyarak "yerel bir NATO" olarak nitelendirmiştir. Yunanistan ve GKRY'nin AB üyesi oldukları halde Avrupa savunma sisteminin de benzer şekilde işlemez olduğuna atıf yapan Netanyahu, "esas NATO'nun üyesi olan ülkeye (Türkiye'ye) yerel NATO üzerinden karşı hamle yapıyoruz" şeklinde konuşmuştur. Bu ifadeler her ne kadar resmî bir antlaşmaya tekabül etmese de İsrail-Yunanistan-GKRY ekseninin stratejik vizyonunu ortaya koyması açısından çarpıcıdır.

Üç ülke, son yıllarda hava ve deniz kuvvetleri arasında yoğun tatbikatlar yapmakta, askerî teknolojide iş birliği geliştirmekte ve istihbarat paylaşımını artırmaktadır. Örneğin İsrail Hava Kuvvetleri, Kasım 2025'te Yunanistan semalarında tatbikat icra etmiş; Yunan F-16'ları ile İsrail tanker uçakları ortak uçuş gerçekleştirmiştir. İsrail, Yunanistan'ı Avrupa'daki "en yakın müttefiklerinden" biri olarak görmeye başlamıştır. Bu yakınlaşmada Türkiye ile her iki ülkenin sorunlu ilişkileri birleştirici etken olmuştur: Ankara'nın Doğu Akdeniz ve Ege'deki politikaları Atina ve Lefkoşa tarafından tehdit algısı olarak tanımlanırken, Tel Aviv'i Atina'ya daha da yaklaştırmıştır. Hatta Aralık 2025'te İsrail'in New York Başkonsolosu Ofir Akunis, açıkça Türkiye'yi "İsrail'in düşmanı" ilan etmiş bu diplomatik gerginliğin ertesinde gelen üçlü zirve ve olası ortak güç haberi, Türkiye-İsrail ilişkilerindeki kopukluğun askeri-stratejik bir bloklaşmaya dönüştüğüne işaret etmiştir.

İsrail'le Askeri Tatbikat Yapan Yunanistan Kendince Türkiye'ye Göz Dağı Vermeye Çalışıyor

Yunan ve İsrail hava kuvvetleri birlikte uzun menzilli görev simülasyonu gerçekleştirdiği tatbikatla Doğu Akdeniz'deki askeri iş birliğini ilerletirken, Türkiye-Yunanistan hattındaki stratejik rekabete dikkat çekiliyor.

Anasayfa / Tüm Haberler / Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika

editör1 | 06 Kasım 2025

<https://www.sde.org.tr/haber/israil-le-askeri-tatbikat-yapan-yunanistan-kendince-turkiye-ye-goz-dagi-vermeye-calisiyor-haberi-61298>

Üçlü ittifakın yanında, **Fransa ve BAE** gibi aktörlerin bölgedeki askerî varlıklarını artırma çabaları da gözlemlenmektedir. Fransa, GKRY ile Aralık 2025'te **Stratejik Ortaklık Anlaşması** imzalayarak savunma ve güvenlik alanında özel iş birliği ilan etmiştir. Bu anlaşma, Fransa'nın halihazırda GKRY'de konuşlu bulunan askeri varlığını kalıcı ve geniş kapsamlı hale getirmeyi hedeflemektedir.

Fransız donanması yılda ortalama 20 kez Kıbrıs limanlarına uğramakta; 2023 itibarıyla Larnaka yakınındaki **Mari Deniz Üssü**'nün Fransız gemilerine hizmet verecek şekilde ortak kullanımına yönelik yatırımlar yapılmaktadır. Yeni anlaşmayla Mari Üssü'nün modernizasyonu ve Fransız hava-deniz unsurlarına **ada genelinde serbest erişim** kolaylığı sağlanacağı belirtilmiştir. Böylece Fransa, Doğu Akdeniz'deki askeri angajmanını "geçici operasyonel" düzeyden "yarı-daimî konuşlanma" düzeyine taşımaktadır.

Bunun arka planında, GKRY'nin 2026 AB Dönem Başkanlığı ve Avrupa savunma stratejisi tartışmaları da bulunmaktadır. Paris yönetimi, Kıbrıs gibi stratejik bir konumda nüfuz sahibi olarak hem AB güvenliğinde söz sahibi olmayı hem de Doğu Akdeniz enerji denkleminde TOTAL gibi şirketlerinin çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır. Nitekim anlaşmada Total şirketinin Kıbrıs açıklarındaki faaliyetlerine atıf yapılarak, enerji ve deniz yetki alanları ihtilaflarının da iş birliğinin temelinde yer aldığı vurgulanmıştır.

<https://www.instagram.com/p/DRg3M4-jVgG/>

BAE cephesinde ise, Doğu Akdeniz'e yönelik ilgi daha çok ekonomik ve enerji boyutundadır. Aralık 2025'te BAE Devlet Başkanı Muhammed bin Zayed ilk kez GKRY'ye resmi ziyarette bulunmuş; bu vesileyle enerji yatırımları alanında iş birliği mutabakatları açıklanmıştır. BAE, GKRY'yi "Avrupa için bölgesel enerji merkezi" haline getirme hedefiyle adaya sermaye aktarımı planlamaktadır. Bu kapsamda yenilenebilir enerji, elektrik enterkonektörü ve muhtemel LNG ticareti gibi konular gündeme gelmiştir. Askerî açıdan ise BAE zaten 2020'de Yunanistan ile bir savunma iş birliği anlaşması imzalamış; bu anlaşma kapsamında Yunan adalarında ortak tatbikatlar yapılmıştır. Bu Körfez-Yunanistan yakınlaşmasının ardında bölgesel politikalar yatmaktadır. Dolayısıyla Doğu Akdeniz'deki saflaşma, sadece kıyıdaş ülkeleri değil, bölgeden kilometrelerce uzaktaki Körfez aktörlerini de içine alan geniş bir cepheleşme görüntüsü sunmaktadır.

SUDA DENİZ ÜSSÜ'NDEKİ ALTYAPI GÜÇLENDİRİLECEK

Yunan basınının aktardığına göre, Savunma Bakanı Nikos Dendias başkanlığında yapılan toplantıda, özellikle ABD unsurlarına yönelik balistik füze tehditlerine karşı Girit Adası'nda bulunan Suda Deniz Üssü'ndeki altyapının güçlendirilmesi kararlaştırıldı.

<https://www.haberler.com/guncel/yunanistan-suda-ussu-ne-patriot-hava-savunma-sistemi-konuslandiriyor-18767176-haberi/>

Silahlanma Yarışı ve Askerî Kapasite Gelişimleri

Doğu Akdeniz’de gerilim yükseldikçe, taraflar arasında bir **silahlanma yarışı** ve kuvvet tahkimi süreci de hızlanmıştır. Yunanistan, 2020 sonrası kapsamlı bir savunma modernizasyon programı başlatmış; Fransa’dan 24 adet Rafale savaş uçağı tedarik etmiş, ABD’den F-35 savaş uçakları alımı için anlaşmaya varmıştır. Ayrıca donanmasına 3 adet yeni Fransız firkateyni (FDI) katmakta; mevcut MEKO sınıfı firkateynlerini modernize etmektedir. Yunanistan’ın bir diğer hamlesi, Ege’deki adaların silahlandırılması olmuştur. Lozan (1923) ve Paris (1947) Antlaşmalarına aykırı şekilde Yunanistan, Türkiye’ye yakın adalara askeri birlikler, uçaksavar bataryaları ve kıyı füze sistemleri konuşlandırmıştır. Özellikle Sisam ve Midilli gibi adalara zırhlı araç sevkiyatı yapıldığı, Ağustos 2022’de uydu fotoğraflarıyla ortaya konmuştur. Atina bu adımları “Türkiye’nin tehdidine karşı meşru savunma” gerekçesiyle savunurken, Ankara bunu egemenlik devir şartlı anlaşmaların ihlali saymaktadır. Türkiye, Ege adalarının gayri-askerî statüden çıkarılmasının, ilgili adaların egemenlik tartışmasını dahi gündeme getirebileceğini ima ederek Yunanistan’a gerekli tepkiyi vermiştir.

Türkiye cephesinde de önemli askeri kapasite gelişmeleri yaşanmaktadır. Türk Deniz Kuvvetleri, 2019’da ilan edilen Mavi Vatan doktrinini desteklemek üzere son yılların en büyük tatbikatlarını gerçekleştirmiştir. **Mavi Vatan Tatbikatı**, 2019 ve 2021 yıllarında Karadeniz, Ege ve Doğu Akdeniz’i kapsayacak şekilde 100’den fazla geminin katılımıyla icra edilmiştir. Bu tatbikatlar sırasında denizaltılar, firkateynler, SİHA’lar ve amfibi birlikler geniş çaplı senaryolar denemiş; Türk donanmasının aynı anda üç denizde birden operasyon yürütebildiği gösterilmiştir. Türkiye, deniz gücünü arttırmak için millî savunma sanayii projelerine hız vermiştir. 2023’te envantere giren **TCG Anadolu** çok maksatlı amfibi hücum gemisi, Türk donanmasını ilk kez sabit kanatlı hava unsurlarını (SİHA ve kısa kalkışlı jetler) taşıyabilir konuma getirmiştir. MİLGEM projesi kapsamında 4 ada sınıfı korvet göreve başlamış, 1 sınıfı firkateynlerin ilki 2023’te denize indirilmiştir. Halen Türk tersanelerinde 31 yeni savaş gemisinin inşa edildiği ve önümüzdeki birkaç yıl içinde hizmete gireceği bildirilmektedir. Bu gemiler arasında 6 yeni denizaltı (Reis sınıfı, Alman Type-214), 4 firkateyn, çeşitli hücum bot ve destek gemileri vardır. Bu genişleme ile Türkiye, Doğu Akdeniz’de **caydırıcı bir deniz gücü** olarak varlık göstermeyi hedeflemektedir. Zira coğrafi konum gereği Türkiye, açık denizlerde donanma ile bayrak göstermezse tezlerinin desteklenemeyeceğinin farkındadır. Nitekim 2018’de ENI gemisini engelleme, 2020’de Oruç Reis’e refakat etme gibi operasyonlarda donanma unsurları aktif rol almıştır.

İsrail ise bölgedeki en gelişmiş hava kuvvetlerine ve yüksek teknolojiye sahip savunma sistemlerine sahiptir. Son yıllarda Yunanistan ile kapsamlı askeri eğitim iş birlikleri yapan İsrail, Birleşik Arap Emirlikleri ve Hindistan gibi yeni müttefiklerle de ortak tatbikatlar düzenlemiştir. **Hava savunma** alanında, İsrail yapımı **Spike NLOS** füzelerinin Yunanistan tarafından Ege adalarına konuşlandırılacağı Yunan basınına yansımıştır. Ayrıca GKRY, İsrail’den İHA ve demir kubbe benzeri hava savunma sistemleri tedarik etmeyi değerlendirmektedir. ABD de 2022’de GKRY’ye yönelik yıllardır uyguladığı silah ambargosunu kaldırmış, böylece Kıbrıs Rum yönetiminin Batı pazarından silah alabilmesinin önü açılmıştır. Bu stratejik karar, Türkiye’nin tepkisini çekmiştir; zira Washington yıllardır Kıbrıs konusunda dengeli bir duruş izlemekteydi.

- Yunanistan Kara Kuvvetleri, İsrail yapımı Spike NLOS füzelerini Evros Adası'na konuşlandırdı.
- Yunanistan Savunma Bakanı Nikos Dendias, Türkiye'nin Yunanistan için 'birinci ve temel tehdit' olduğunu belirtti.
- Spike NLOS füzeleri, 32 ile 50 kilometre menzille hedefleri yüksek hassasiyetle vurabilen görüş hattı ötesi sistemlerdir.

<https://www.haberler.com/dunya/yunanistan-israil-fuzelerini-konuslandirdi-19365205-haberi/>

Evros İli (Yunanca: Έβρου, Okunuşu:Evros), Yunanistan'ın Trakya bölgesinde; batıda Rodopi, kuzeyde Bulgaristan'ın Hasköy, doğuda Türkiye'nin Edirne illerine komşu, merkezi Dedeağaç olan ildir.

Bölgedeki silahlanma yarışının bir ayağı da **küresel savunma iş birlikleri** ile ilgilidir. İsrail, 2023-2025 döneminde savunma sanayii ihracatında rekorlar kırmıştır. Özellikle Almanya ile imzalanan **Arrow-3 uzun menzilli hava savunma sistemi** anlaşması, İsrail tarihinin en büyük savunma ihracatı kabul edilmektedir. Almanya, Rusya'dan gelebilecek balistik füze tehditlerine karşı en üst katman önleme kabiliyetine sahip Arrow-3 sistemini satın almaya karar vermiş; ilk etapta 2023'te 3,5 milyar dolarlık Arrow-3 bataryası alımını onaylamıştır.

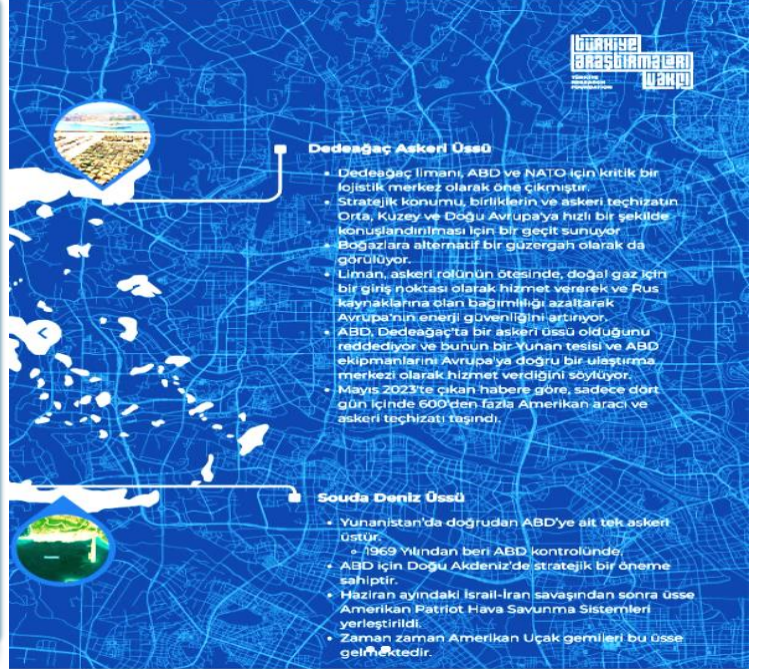

<https://www.savunmasanayist.com/almanyadan-4-3-milyar-dolarlik-arrow-3-tedariki/>

Aralık 2025'te ise Alman Parlamentosu bu anlaşmayı genişleterek toplam değeri 6,5-6,7 milyar dolara çıkaran ikinci bir paketi kabul etmiştir. Böylece iki ülke arasındaki Arrow-3 sözleşmeleri toplam ~8 milyar \$ seviyesine ulaşmış ve bu, "İsrail'in bugüne dek tek seferde yaptığı en büyük savunma ihracatı" olmuştur. Sistemlerin 2025-2030 arası Alman ordusuna teslimi planlanmaktadır. ABD'nin de ortak geliştirme ortağı olduğu Arrow-3'ün Avrupa'da konuşlanması, NATO'nun Rusya'ya karşı hava-savunma mimarisinin parçası olacaktır. Bu gelişme, Doğu Akdeniz'den ziyade Avrupa güvenliğiyle ilgiliyse de İsrail'in batı savunma sistemine entegrasyonunu ve bir "savunma tedarikçisi" olarak konumunu güçlendirmektedir. İsrail'in artık bir **silah sağlayıcı** kimliğiyle Avrupa güvenliğinde rol alması, onu NATO üyesi olmayan "özel ortak" statüsüne yaklaştırmaktadır. Bu durum, Doğu Akdeniz'de İsrail'le sorunlar yaşayan Türkiye açısından yeni denklem yaratmaktadır.

Son olarak, ABD'nin bölgedeki askeri varlığına değinmek gerekir. ABD, 2020'lerde Yunanistan'la ilişkilerini belirgin biçimde kuvvetlendirmiştir. 2019'da kabul edilen **ABD Doğu Akdeniz Güvenlik ve Enerji Ortaklığı Yasası**, Yunanistan ve GKRY'ye askeri eğitim ve finansman desteğini artırmış; GKRY'ye uygulanan silah ambargosunu (insani amaçlı kısıtlamalar hariç) kaldırmıştır. Bunu takiben ABD ile Yunanistan arasında Karşılıklı Savunma İş birliği Anlaşması (MDCA) 2021'de güncellenerek Amerikan güçlerinin Dedeağaç (Alexandroupoli), Larissa, Stefanovikio ve Girit Suda dahil çeşitli Yunan üslerini geniş ölçüde kullanabilmesi sağlanmıştır. Özellikle Türkiye'ye yakın Dedeağaç (Evros) bölgesi, ABD için Karadeniz ve Balkanlara ikmal noktası haline gelirken; Ankara bu yığınağı kendi güvenliğine tehdit olarak algılamıştır. ABD tarafı ise bunu Rusya ve Orta Doğu'ya karşı stratejik konumlanma olarak

açıklamaktadır. Bu arada Türkiye’de 2016 sonrası Amerikan karşıtlığının yükselmesi ve 2019’da S-400 kriziyle F-35 programından çıkarılması, Washington’un Atina’ya daha çok yönelmesine yol açmıştır. Yunanistan, ABD Kongresi’nde Türkiye’ye alternatif “güvenilir müttefik” olarak takdim edilirken; Türkiye uzun bir aradan sonra ilk kez 2023’te F-16 modernizasyonu onayı alabildi. NATO içinde Türk-Yunan geriliminin çözülmeden kalması, ABD’nin de teşvik ettiği şekilde Avrupalı müttefiklerin kendi aralarında yeni savunma düzenlemelerine gitmesine zemin hazırlıyor. Amerikan Pentagon yetkililerinin müttefiklerine 2027’ye kadar Avrupa savunmasının yükünü devralmalarını telkin ettiği; aksi halde ABD’nin NATO savunma mekanizmalarından kademeli çekilebileceğini söylediği rapor edilmiştir. Eğer böyle bir dönüşüm gerçekleşirse, Doğu Akdeniz’de Yunanistan-Fransa-İsrail gibi ittifakların NATO’nun yerine ikame rol oynamaya çalışması şaşırtıcı olmayacaktır.

https://www.instagram.com/p/DOTQGvciBnS/?img_index=2

Değerlendirme: Doğu Akdeniz’in Küresel Parselizasyonuna Karşı Bölgesel Liderlik Bağlamında Türkiye

Yukarıdaki incelemeler ışığında, Doğu Akdeniz’in gelecekte hangi “küresel parselizasyonun” parçası olacağı sorusuna yanıt arayabiliriz. “Parselleşme” kavramı, büyük güçlerin nüfuz bölgeleri oluşturmalarını ima etmektedir. Tarihsel olarak Akdeniz, Soğuk Savaş döneminde ABD/NATO ile Sovyetler arasında bölünmüş; 2010’larda ise ABD’nin Orta Doğu’dan kısmen çekilmesiyle yeni aktörlere alan açmıştır. Günümüzde, Doğu Akdeniz’de **Batı eksen**i güç kazanıyor görünmektedir: Yunanistan ve GKRY’nin AB/NATO üyelikleri, İsrail’in ABD ve Avrupa ile artan askeri iş birliği, Mısır’ın ABD müttefikliği rolünü koruması gibi olgular, bölgenin Batı bloku etkisinde kalacağını işaretler. Buna mukabil Rusya, Suriye dışında kalıcı bir ittifak ağı kuramamış; Çin ise ekonomik varlık gösterse de siyasi etkinlik peşinde değildir. Dolayısıyla Doğu Akdeniz, giderek **Batı İttifakı’nın iç denizi** haline dönüşebilir. Ancak burada büyük bir ironi vardır: NATO üyesi Türkiye, Batı ittifakının bu bölgesel düzenlemesinde dışlanan veya hedef alınan konumdadır. Bir NATO üyesinin, müttefikleri tarafından “düşman” veya “tehdit” kategorisinde görülmesi NATO’nun iç çelişkisini yansıtmaktadır. Bu da NATO’nun doğasını değiştirip bölgesel alt ittifaklar doğurabilir (Netanyahu’nun “yerel NATO” sözü bu açıdan manidar). ABD’nin Avrupa’ya sorumluluk devretme stratejisi de gerçekleşirse, Türkiye’nin Avrupa ile olan pürüzleri (Doğu Akdeniz, Ege, Kıbrıs) daha ön plana çıkacaktır. Böyle bir senaryoda Fransa, Yunanistan, İsrail gibi aktörler kendi “küçük NATO”larını kurup ABD’den boşalan yeri doldurmak isteyebilir. Şu anki işaretler bunun başlamış olabileceğini gösteriyor.

Türkiye’nin bu tabloda yapması gereken, hem kendi hak ve menfaatlerini korurken hem de **yalnızlığa düşmemek** için çok yönlü diplomasi yürütmektir. Enerji alanında, belki de Doğu Akdeniz gazının Türkiye üzerinden taşınması önerisini uzun vadede tekrar masaya getirmek akılcı olabilir – zira ekonomik rasyonalite bunu gerektiriyor. Eğer İsrail ile siyasi ilişkiler düzeltilebilirse, her iki ülke de kazançlı çıkacak bir boru hattı projesi Avrupa tarafından desteklenebilir. Güvenlik alanında, Türkiye’nin Ege ve Akdeniz’de caydırıcı kapasitesini koruması müzakere gücü açısından elzemdir; ancak aynı zamanda Yunanistan’la kontrollü diyalog kanalları açık tutulmalıdır. Enerji kaynaklarının paylaşımı, Kıbrıs’taki tarafları yeniden iş birliğine teşvik edecek bir katalizör olabilir; zira **kazan-kazan** formülü bulunmazsa, mevcut durum herkes için kayıpla sonuçlanabilir (kaynakların çıkartılamaması, güvenlik riskleri vb.).

Özetlemek gerekirse, Doğu Akdeniz bugün **jeoekonomik kazanç ile jeostratejik rekabetin iç içe geçtiği** bir satranç tahtasıdır. Küresel güçler kendi çıkarları doğrultusunda bölgeyi parsellemeye çalışırken, bölge ülkeleri hem birbirleriyle hem de büyük güçlerle çok katmanlı ilişkiler yürütmektedir. Sonuç olarak, Doğu Akdeniz'deki mevcut gelişmeler Türkiye için önemli riskler barındırır da, doğru stratejilerle fırsata da dönüştürülebilir. Akdeniz'in olası bir bloklaşma ile tamamen karşı kampa geçmesi önlenemez ya da en azından Türkiye'siz bir düzen kurulması zorlaştırılabilir. Bunun yolu ise **akıllı güç** uygulamaktan geçer: Yeri geldiğinde kararlı güç gösterisi (örneğin gerektiğinde sondaj gemilerini koruma, NAVTEX ilanı vb.), yeri geldiğinde yapıcı diplomasi (örneğin çatışma yerine ortak kalkınma vurgusu). Unutulmamalıdır ki, Doğu Akdeniz'de kalıcı istikrar ve refah, bölgedeki tüm aktörlerin kazanacağı bir formül ile mümkündür. Türkiye, kendi haklarını korurken bölgesel barış vizyonunu da ortaya koyabilirse, "parselizasyon" girişimlerini boşa çıkarabilir ve Akdeniz'in bölge ülkelerinin ortak yararına hizmet eden bir havza olmasına katkı sağlayabilir. Bu Türkiye'nin lider bir ülke olmasının bir sonucu ve sorumluluğudur.

Kaynakça

Akademik ve Resmî Kaynaklar:

- Henderson, S. (2013, June 21). *Israel's Go-Ahead on Natural Gas*. Washington Institute for Near East Policy.
- Macaron, J. (2019, January 25). *The Eastern Mediterranean Gas Forum Reinforces Current Regional Dynamics*. Arab Center Washington DC.
- Rivlin, P. (2020, January 29). *Turkey, Libya and the Mediterranean Carve Up*. Moshe Dayan Center, Tel Aviv University.
- Reuters (2025, December 18). *Israel, Germany sign \$3.1 billion contract expansion for Arrow air defence system*.
- Tziarras, Z. (2022). *Mavi Vatan: The Blue Homeland Doctrine and Turkish Foreign Policy*. PRIO Cyprus Centre. (Not erişimi: Genel arka plan için)

Haber ve Analiz Kaynakları:

- Berman, L., & Tol Staff. (2025, December 18). 'A historic moment': Netanyahu announces \$34.7 billion natural gas deal with Egypt. The Times of Israel.
- CGTN Türk. (2025, December 17). *İsrail ile Mısır arasında 35 milyar dolarlık "tarihi" doğal gaz anlaşması*.
- FokusPlus Haber. (2025, December 18). *İsrail ile Mısır Arasında 35 Milyar Dolarlık Doğal Gaz Anlaşması Onaylandı*.
- Hürriyet Daily News. (2025, December 15). *Greek Cyprus, France sign strategic partnership deal*.
- Times of Israel. (2025, December 17). *Report: Israel, Greece and Cyprus eye joint rapid-response force in Eastern Mediterranean*.
- Ynet News. (2025, December 18). *Israel, Greece, Cyprus weigh joint military force in eastern Mediterranean amid Turkey tensions*.
- Yeni Şafak (Ersanel, N.). (2023, December 24). *ABD'nin, "NATO'yu devrediyorum" tebligatını aldık mı? (Köşe yazısı analiz için kullanılmıştır)*

Not: Metin için kullanılan kaynaklar AI destekli olarak derlenmiştir.

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi